

С. В. Заєць,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри статистики та демографії,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
старший науковий співробітник,
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»,
E-mail: zsv@bigmir.net
ResearcherID: S-2638-2017,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6133-1087>

Якість офіційної статистичної інформації: підходи та міжнародна практика оцінювання

Окреслено роль статистичних даних для формування економічної та соціальної політики, розвитку державного та приватного сектору економіки, міжнародних відносин. Зазначено, що результати глобальної оцінки вітчизняної статистичної системи свідчать про використання в органах державної статистики європейських стандартів політики у сфері якості статистичної інформації. Разом з тим вказано на існування проблем у вітчизняній статистичній діяльності, що потребують коригування і пов'язані зі значним навантаженням на респондентів, низькою якістю первинних даних та ін.

Досліджено методологічні засади та практичні питання моніторингу статистичного потенціалу національних статистичних систем крізь призму якості процесів виробництва статистичної інформації, запропоновані консорціумом «Партнерство у сфері статистики в цілях розвитку у XXI столітті». Наведено 14 інструментів оцінювання статистичного потенціалу, що використовуються в міжнародній статистичній практиці для вимірювання й оцінки різних аспектів національних статистичних даних, включаючи продуктивність статистичних установ та якість їх результатів.

Розглянуто багатовимірний індикатор статистичного потенціалу (SCI) від Світового банку, діагностична рамка якого оцінює статистичну методологію, джерело даних, періодичність і своєчасність надходження низки визначених показників, що в цілому характеризують виробництво статистичної продукції в країні та узгоджених з окремими глобальними індикаторами Цілей сталого розвитку. Проаналізовано динаміку статистичного потенціалу національної статистичної системи та місце України серед 140 країн, що розвиваються, які запозичують кошти у Міжнародного банку реконструкції та розвитку. Показано, що зниження рівня статистичного потенціалу України пов'язано з такими складовими: джерела даних; періодичність та своєчасність.

Для покращення стану діяльності та посилення інституційної спроможності існуючої статистичної системи запропоновано враховувати показники оцінки та моніторингу статистичного потенціалу у методологічній та практичній діяльності органів державної статистики. Обґрунтовано необхідність поліпшення якості, доступності та порівнянності офіційної статистичної інформації і запропоновано відповідні заходи.

Ключові слова: *якість статичної інформації, багатовимірна оцінка якості даних, статистичний потенціал, моніторинг якості, виробництво статичної інформації.*

Вступ. Якісні статистичні дані мають надзвичайно важливе значення для державного управління при формуванні економічної та соціальної політики в кожній країні. Аналіз короткострокових змін та довгострокових тенденцій розвитку на підставі якісної статистичної інформації є також підґрунтям для обґрунтування напрямів розвитку державного і приватного секторів економіки, міжнародних відносин тощо.

Згідно з принципами діяльності органів державної статистики України, статистична інформація, яку ці органи надають користувачам, має відповідати їх потребам та європейським стандартам якості.

Якість статистичної інформації визначається тим, наскільки вона є відповідною, точною, своєчасною, пунктуальною, послідовною, зіставною, доступною та зрозумілою [1].

У доповіді Європейської економічної комісії ООН (ЄЕК) про розвиток статистики на регіональному рівні [2] зазначено, що зростає попит на заходи з нарощування статистичного потенціалу і підвищення рівня обізнаності щодо модернізації статистичної діяльності. Одним з таких заходів є здійснення ЄЕК глобальних оцінок національних статистичних систем. Результати глобального оцінювання національної статистичної системи України, проведеного у 2016 році, свідчать, що Державною службою статистики України сформовано політику у сфері якості в

органах державної статистики та розроблено методологічне забезпечення для підготовки звітів з якості державних статистичних спостережень. Проте потребує удосконалення система моніторингу якості статистичного виробництва [3].

Серед інших проблем у вітчизняній статистичній діяльності, що потребують розв'язання, також відсутність координації статистичного обліку на національному рівні, непрозорість процесів статистичного планування, збирання й обробки даних, досить високе звітне навантаження на респондентів, низька якість первинних даних, їх недостатня оперативність і деталізація. Крім цього, наявна конкуренція з боку виробників неофіційної статистики, що використовують альтернативні джерела даних, у фахівців-статистиків відсутні компетенції в роботі з альтернативними джерелами даних та ін.

У контексті вищевикладеного та з огляду на необхідність надання ефективних і надійних показників при відстеженні Цілей сталого розвитку (ЦСР) на глобальному рівні (зокрема з таких питань, як бідність, гендерна рівність, здоров'я та навколишнє середовище) моніторинг статистичного потенціалу (якості статистичного виробництва) України стає не лише важливою функцією уряду, а й навіть новим показником розвитку статистичної діяльності. Це стає особливо важливим, зважаючи на зростаючу доступність великих даних, що вимагають нових методів оцінки та поширення ефективних технологій аналізу інформації.

Матеріали та методи. Довготривала відсутність на міжнародному рівні основи для оцінки статистичної системи робила майже неможливим контроль її розвитку в часі, встановлення стану і зміни пріоритетів. Саме це спонукало фахівців Консорціуму “Партнерство у сфері статистики в цілях розвитку у XXI столітті” (PARIS21) розробити у травні 2001 року індикатор статистичного потенціалу країн [4; 5]. Статистичний потенціал визначається ними як здатність національної статистичної системи країни, її організацій і людей збирати, виробляти, аналізувати й поширювати високоякісні та надійні статистичні дані для потреб користувачів [6]. Індикатор статистичного потенціалу включає кількісні та якісні показники, що відображають різні аспекти умов функціонування статистичної системи, статистичної діяльності та статистичної продукції.

Кількісні показники покликані допомогти оцінити, чи досягла державна статистична установа своїх цілей щодо надання продукції. Ці показники є маркерами статистичної діяльності, їх основною перевагою є те, що вони можуть бути легко виміряні. Вони показують існуючий стан щодо отримання ресурсів і здатність використовувати ресурси в процесі роботи для досягнення необхідних результатів.

Якісні показники виступають переважно як вимірники ефективності та результативності використаної статистичної методології. Вони допомагають показати таке:

- чи існують правова та інституційна основи статистичної діяльності;
- чи достатні ресурси і чи здійснюється діяльність, яка забезпечує підвищення продуктивності виробництва статистичної інформації;
- чи існує культурне середовище, яке сприяє підвищенню якості;
- чи забезпечуються об'єктивність і професіоналізм, чи організований доступ громадськості до оцінки статистичної методології;
- чи здійснюється статистична діяльність відповідно до методологічних рекомендацій, чи доступні джерела даних і чи адекватно використані методи;
- чи здійснюються заходи з підтримки відповідності статистичної інформації;
- чи відповідає зміст розроблених статистичних даних потребам користувачів.

Якісні показники допомагають оцінити як рівень розробки окремих груп даних, так і рівень роботи установ, що здійснюють виробництво статистичних даних [4].

Наразі в міжнародній статистичній практиці для вимірювання й оцінки різних аспектів національних статистичних даних, включаючи продуктивність статистичних установ та якість їх результатів, використовується 14 інструментів оцінювання, які узагальнено називають статистичним потенціалом. Серед них [7]:

- 1) Health Information System (HIS) – оцінка Національної інформаційної системи охорони здоров'я від Мережі охорони здоров'я (Health Metrics Network, HMN) та Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ, World Health Organization, WHO);
- 2) Statistical Development Indicators (StatDI) – африканські індикатори статистичного розвитку від Економічної комісії ООН для Африки (United Nations Economic Commission for Africa, UNECA);
- 3) In-depth Country Assessment (IdCA) – поглиблена оцінка країн від Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO);
- 4) Data Quality Assessment Framework (DQAF) – рамка оцінки якості даних для статистики національних рахунків від Міжнародного валютного фонду (МВФ);
- 5) Environment Statistics Self-Assessment Tool (ESSAT) – інструмент самооцінювання статистики навколишнього середовища від Статистичного відділу ООН (UNSD);
- 6) Generic National Quality Assessment Framework from UNSD (Generic NQAF) – загальні національні рамки оцінки якості з UNSD;
- 7) Глобальна оцінка національної статистичної системи України на її відповідність нормам та стандартам ЄС (Євростату, ЄЕК (UNECE) та Європейської асоціації вільної торгівлі (European Free Trade Association (EFTA));
- 8) Light Self-Assessment Questionnaire on the implementation of the European Statistics Code of

Practice (Light SAQ) – анкета з самооцінки щодо впровадження Європейського статистичного кодексу практики Європейської Комісії (European Commission) ЄК/Євростат;

9) програма Панафриканської статистики: експертні оцінки National Statistical Institutes (NSIs) / National Statistical Systems (NSSs) в африканських країнах з Евростату та Australian Society of Teachers of the Alexander Technique (AUSTAT) – Pan-African Statistics (PAS);

10) Self-Assessment Guidance Questionnaire (SAGQ) – анкета для керівництва з самооцінкою від UNECA;

11) набір оцінювальних інструментів “snapshot” (Євростат);

12) Statistical Capacity Indicators from the World Bank (SCI) – індикатор статистичного потенціалу Світового банку (СБ);

13) Tool for Assessing Statistical Capacity from US Census Bureau (TASC) – інструмент оцінки статистичного потенціалу Бюро перепису населення США;

14) додаткові модулі, додані Inter-American Development Bank (IDB) до Інструменту для оцінки статистичної спроможності (Tool for Assessing Statistical Capacity (TASC v. IDB)).

Розробники статистичних даних можуть використовувати показники статистичного потенціалу як інструмент внутрішнього управління для аналізу своєї здатності розробляти окремі види статистичних даних. Для забезпечення міжнародної порівнянності показники визначаються на єдиній основі для всіх країн.

Результати та обговорення. Найбільш методологічно обґрунтованим для оцінювання якості офіційної статистичної інформації та пов'язаним із моніторингом ЦСР є індикатор статистичного потенціалу (SCI) Світового банку, який розраховується для 140 країн, що розвиваються і запозичують кошти у Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР) [8].

Статистика якості, яку вимірює SCI, є важливою для всіх етапів прийняття рішень. Вона охоплює: моніторинг соціально-економічних показників; розподіл політичного представництва та державних ресурсів; керівництво інвестиціями приватного сектору; інформування міжнародної спільноти донорів щодо розробки програм та політик. SCI базується на розроблених Світовим банком діагностичних рамках і має на меті оцінити потенціал національних статистичних систем, зважаючи на використання метаданих, доступних для більшості країн, і моніторинг прогресу створення статистичного потенціалу.

Діагностична рамка вимірювання статистичного потенціалу має три складові: 1) статистична методологія; 2) джерело даних; 3) періодичність і своєчасність. Кожна країна оцінюється за 25-ма критеріями, використовуючи загальнодос-

тупну інформацію СБ, МВФ, ООН, ЮНЕСКО (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, UNESCO), ВООЗ та/або інформацію країни. Для окремої країни виводиться сумарний бал для кожної складової за шкалою від 0 до 100. Потім загальний статистичний потенціал країни обчислюється як просте середнє значення для всіх трьох складових. Оцінка 100 свідчить, що країна відповідає всім критеріям.

За першою складовою – статистична методологія – вимірюється здатність країни дотримуватися міжнародних рекомендованих стандартів і методів. Цей аспект оцінюється за рівнем використання керівних принципів і процедур складання макроекономічної статистики та соціальних даних у національній практиці звітності й оцінки. Країни оцінюються за такими критеріями, як використання оновлених національних рахунків у постійних цінах (для урахування змін в економічній структурі та відносних цінах), використання останнього платіжного балансу (ПБ) (для врахування змін економічного та фінансового середовища), стан зовнішньої заборгованості (за фактичними даними або даними за попередній період), динаміка індексу споживчих цін (для відображення змін у вартості придбання фіксованої корзини товарів і послуг середньостатистичним споживачем), динаміка індексу промислового виробництва (для спостереження й аналізу поточної економічної діяльності у промисловому виробництві), динаміка індексів цін на імпорт та експорт (для вимірювання змін у цінах на товари і послуги в міжнародній торгівлі), приєднання до Спеціального стандарту поширення даних МВФ, а також подання звітності до ЮНЕСКО, ВООЗ. Детальний опис критеріїв оцінювання за цією складовою наведено в табл. 1 (складено автором за даними [8]).

Друга складова – джерела даних – показує, чи здійснює країна діяльність зі збирання даних за рекомендованою міжнародною спільнотою періодичністю, чи доступні вони з адміністративних систем та надійні для цілей статистичної оцінки. Серед критеріїв, що використовуються, – періодичність перепису населення (не рідше одного разу на 10 років) і сільськогосподарського перепису, періодичність опитувань з бідності (не рідше одного разу на 3–5 років, (кожні 10 років, обстеження доходів і витрат (Income and Expenditure Survey, IES), дослідження вимірювання життєвого рівня (Living Standard Measurement Study, LSMS) та ін.) та опитувань, пов'язаних зі здоров'ям (раз на 3–5 років), повнота системи обліку природного руху населення (повні реєстри статистики природного руху населення відповідно до вимог Статистичного відділу Департаменту ООН з економічної і соціальної інформації та аналізу політики). Зазначимо, що обстеження здоров'я охоплюють демографічні та медичні обстеження (Demographic and Health

Опис критеріїв за складовою “статистична методологія” індикатора SCI

№ з/п	Показники	Оцінка, балів (максимальна – 1 бал)		Вага, %	Джерело даних	Посилання на джерело даних
		1	0			
1	Базовий рік національних рахунків	Протягом останніх 10 років	Інше	10	Індикатор світового розвитку (World Development Indicator, WDI), Первинна документація даних (Primary Data Documentation, PDD) Джерело: Дані країн, зібрані через офіси Світового банку	[9]
2	Керівництво з використання платіжного балансу	Керівництво з платіжного балансу, п'яте (1993 р.) чи шосте (2009 р.) видання	Інше	10	МВФ: Статистика платіжного балансу, щорічник	[10]
3	Стан зовнішньої заборгованості	Фактичні або попередні дані	Інше	10	WDI, PDD	[11]
4	Індекс споживчих цін у базовому році	Протягом останніх 10 років	Інше	10	МВФ: Міжнародна фінансова статистика (International Financial Statistics, IFS) / примітки країн	[10; 12]
5	Індекс промислового виробництва	Щомісячна або щоквартальна доступність	Інше	10	IFS, серія 66	[10]
6	Індекси цін на імпорт / експорт	Щомісячна або щоквартальна доступність	Інше	10	IFS, серії 74, 75 або / та 76	[10]
7	Державний фінансовий облік	Консолідовані рахунки центрального уряду	Інше	10	WDI, PDD; МВФ: Статистика державних фінансів, щорічник	[10]
8	Звітування до ЮНЕСКО	Річні або пропущені звіти лише один раз за останні 4 роки	Інше	10	Статистика освіти СБ; Інститут статистики ЮНЕСКО (UIS)	[13]
9	Звітність щодо вакцинування до ВООЗ	На національному рівні дані про охоплення вакциною проти кору відповідають оцінкам ВООЗ протягом 4 років	Інше	10	ВООЗ; ЮНІСЕФ	[14]
10	Передплачений спеціальний стандарт поширення даних МВФ	Підписка	Інше	10	WDI, PDD; МВФ; Вебсайт (Special Data Dissemination Standard, SDDS)	[15]

Surveys, DHS), Мультиіндикаторне кластерне обстеження домогосподарств (Multiple Indicator Cluster Surveys, MICS) тощо.

Детальний опис критеріїв оцінювання за цією складовою наведено в табл. 2 (складено автором за даними [8]).

Третя складова – періодичність і своєчасність – урахує наявність і періодичність відстеження ключових соціально-економічних індикаторів, окремі з яких є показниками ЦСР. Ця група індикаторів призначена для вимірювання ступеня доступності даних для користувачів шляхом перетворення вихідних даних у своєчасні статистичні результати. До групи, зокрема, входять: показники

бідності за доходами (частка населення із середньодушовими еквівалентними грошовими доходами на місяць нижче фактичного прожиткового мінімуму у загальній чисельності населення), які вимірюють прогрес у напрямі скорочення зuboжіння і стосуються першої ЦСР щодо подолання бідності; здоров'я дітей і матерів (серед показників – частка дітей у віці до п'яти років; смертність дітей у віці до п'яти років, частка однорічних дітей, імунізованих проти кору однією дозою вакцини; частка пологів за участю кваліфікованого медичного персоналу, коефіцієнт материнської смертності; захворюваність на ВІЛ/СНІД (різниця між сукупною кількістю людей, які стали зара-

Опис критеріїв за складовою “джерело даних” індикатора SCI Світового банку

№ з/п	Показники	Оцінка, балів (максимальна – 1 бал)			Вага, %	Джерело даних	Посилання на джерело даних
		1	1/2	0			
1	Перепис населення, проведений протягом останніх 10 років	1 раз або більше	–	Інше	20	Бібліотека IHSN	[16]
2	Сільськогосподарський перепис, проведений протягом останніх 10 років	1 раз або більше	–	Інше	20	UNSD, 2010; Світове населення і Програма перепису житла	[17;18]
3	Кількість досліджень бідності, проведених протягом останніх 10 років	3 або більше опитувань	2 опитування	Інше	20	FAO	[19]
4	Кількість обстежень здоров'я, проведених за останні 10 років	3 або більше опитувань	2 опитування	Інше	20	Дані DHS, Childinfo (моніторинг становища дітей та жінок), LSMS, Інституту метрики та оцінювання в системі охорони здоров'я (Institute for Health Metrics and Evaluation, IHME)	[20 – 23]
5	Повнота системи обліку природного руху населення	Повна	–	Інше	20	WDI, PDD; Департамент економічної та соціальної інформації та аналізу політики ООН, UNSD	[18]

женими ВІЛ у віці 15–49 років, і кількістю тих, хто помер, у відсотках від загальної кількості живих у віці 15–49 років)), що належать до показників третьої ЦСР; рівень первинної успішності (кількість учнів, які успішно завершили (або закінчують) початкову школу в певному році, поділена на загальне число дітей відповідного віку), що належить до показників четвертої ЦСР; показники гендерної рівності (коефіцієнти валової чисельності дівчат і хлопців у початковій і середній освіті в державних і приватних школах), що належать до показників п'ятої ЦСР; показники доступу до води (частка населення, яке може отримати мінімум 20 літрів на людину в день від поліпшеного джерела (побутове підключення, громадський стояк, свердловина, захищений колодязь або криниця, збирання дощової води, але не вода через постачальників, автоцистерни, незахищені свердловини, незахищені джерела і вода у пляшках), що перебуває в межах одного кілометра від місця користувача), що належать до показників шостої ЦСР і зростання ВВП на одну особу населення. Детальний опис критеріїв оцінювання за третьою складовою наведено в табл. 3(складено автором за даними [8]).

Багатовимірний підхід до вимірювання потенціалу національних статистичних систем базується на припущенні, що для виробництва й розповсю-

дження надійних, актуальних і своєчасних статистичних даних потрібен певний рівень потенціалу за всіма складовими. Будь-який дисбаланс буде вказувати на недоліки за певними аспектами статистичного процесу. Наприклад, високий рівень періодичності та своєчасності за низьких рівнів статистичної методології та вихідних даних може означати, що показники надаються без використання рекомендованих методологій і необхідних джерел даних. Такий тип оцінки висвітлює стан статистичної системи у частині якості даних і видів діяльності, які потребують поліпшення на країновому і глобальному рівнях.

Згідно з оцінками Світового банку, національна статистична система України у 2018 р. за загальним показником статистичного потенціалу (77,8 бала) займала в Європі та Центральній Азії не дуже високе місце, поступаючись, зокрема, Молдові (90,0), Албанії (88,9), Болгарії (86,7), Росії (82,2).

Порівняно з групою країн Європи та Центральної Азії, а також усіма країнами, що охоплені оцінюванням статистичного потенціалу в рамках МБРР, Україна впродовж 2004–2014 рр. мала багато вищі оцінки, але, починаючи з 2015 р., статистичний потенціал України понизився і зрівнявся з середнім показником країн Європи та Центральної Азії, що розвиваються (рис. 1, за даними [8]).

Опис критеріїв за складовою “періодичність і своєчасність” індикатора SCI

№ з/п	Показники	Оцінка, балів (максимальна – 1 бал)					Вага, %	Джерело даних	Посилання на джерело даних
		1	2/3	1/2	1/3	0			
1	Періодичність показника бідності за доходами (протягом 10 років)	Принаймні 3 рази	Щонайменше 2 рази	–	Принаймні 1 раз	Недоступні / важко доступні	10	Індикатор світового розвитку (WDI); СБ	[19; 20; 24]
2	Періодичність показника недостатності харчування дітей (протягом 10 років)	Не менше 3 разів	Не менше 2 разів	–	Не менше 1 разу	Недоступні / важко доступні	10	Банк даних WDI; ВООЗ	[21; 22]
3	Періодичність показника дитячої смертності	Національні або міжнародні оцінки доступні для базового року	–	–	–	Недоступні / важко доступні	10	Банк даних WDI; ЮНІСЕФ; ВООЗ; СБ	[18; 21; 23; 25; 26; 27]
4	Періодичність індикатора імунізації	Щорічно протягом 5 років	–	–	–	Не швидко доступні / важко доступні	10	Банк даних WDI; ВООЗ; ЮНІСЕФ	[28; 29]
5	Показник захворюваності на ВІЛ / СНІД (за останні 3 роки)	Національні або міжнародні оцінки доступні як мінімум за 1 рік	–	–	–	Недоступні / важко доступні	10	UNAIDS	[30]
6	Періодичність показника материнського здоров'я (протягом 10 років)	Не менше 3 разів	Не менше 2 разів	–	Не менше 1 разу	Недоступні / важко доступні	10	ЮНІСЕФ	[31]
7	Періодичність показника гендерної рівності в освіті (за останні 5 років)	Не менше 5 разів	Не менше 3 разів	–	1 раз за останніх 5 років	Недоступні / важко доступні	10	Банк даних WDI; Інститут статистики ЮНЕСКО (UIS)	[13]
8	Індикатор первинної (початкової) освіти (за останні 5 років)	Не менше 5 разів	Не менше 3 разів	–	1 раз за останніх 5 років	Недоступні / важко доступні	10	База даних WDI; Інститут статистики ЮНЕСКО (UIS)	[13]
9	Індикатор доступу до води (за останні 6 років)	2 рази	–	1 раз	–	Недоступні / важко доступні	10	База даних WDI; ВООЗ	[32]
10	Періодичність індикатора зростання ВВП (протягом 10 років)	Щорічно	Не менше 6 разів	–	Не менше 1 разу	Недоступні / важко доступні	10	Банк даних WDI; Дані національних рахунків СБ та ОЕСР	[9]

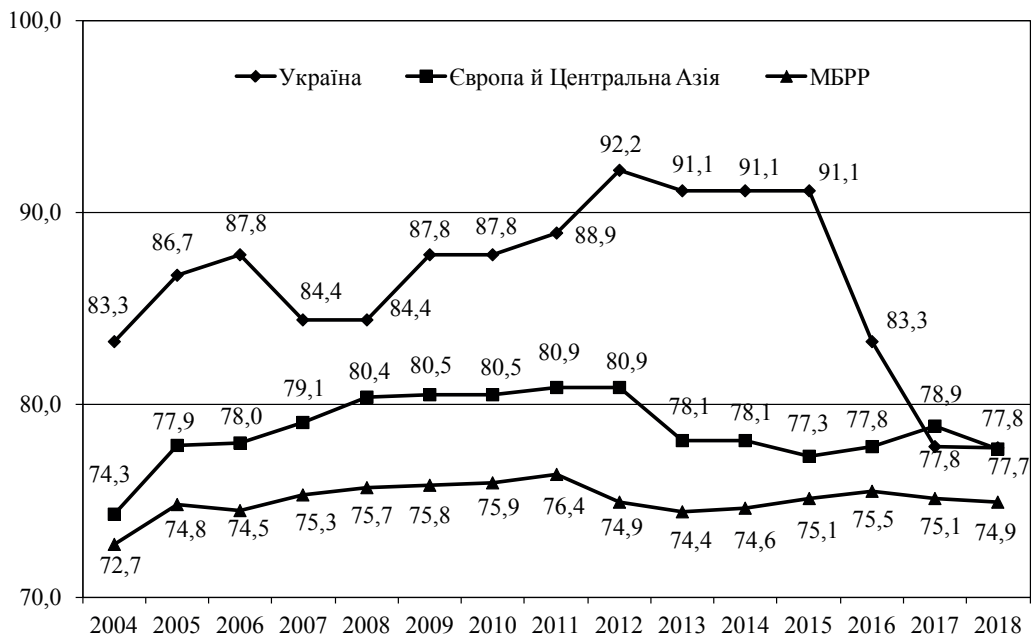

Рис. 1. Динаміка статистичного потенціалу країн, що розвиваються і запозичують кошти у МБРР, 2004–2018 рр.

Загальна оцінка статистичного потенціалу України у 2018 р. порівняно з оцінками 2013–2015 рр. (які впродовж цього періоду стабільно становили 91,1 балів) була знижена на 13,3 бала за такими показниками (складовими): джерела даних – порушення періодичності проведення переписів населення, сільськогосподарського перепису та обстежень здоров'я; періодичності та своєчасності – відсутності вчасної інформації з питань щодо недоїдання дітьми, гендерної рівності в освіті, завершення початкової освіти (табл. 4, за даними [8]).

Щорічний моніторинг та використання показників SCI у практичній діяльності уряду України дозволить визначати пріоритетні сфери та потреби у виробництві статистичних даних, яких бракує у процесі прийняття рішень, сприятиме внутрішній та міжнародній підтримці зростаючого попиту на дані, зумовленого, зокрема, такими глобальними ініціативами, як ЦСР, покращить взаємодію між користувачами і виробниками і, в кінцевому рахунку, посилить цінність статистики для суспільства, забезпечить краще фінансування виробництва високоякісної статистичної продукції для суспільного блага.

Висновки та рекомендації. Підвищення якості даних і розширення доступу до них є одними з ключових факторів державного розвитку, оскільки користувачі на всіх рівнях потребують надійної інформації для прийняття правильних і своєчасних рішень. З метою поліпшення якості, доступності та зіставності офіційної статистичної інформації найбільш пріоритетними для вітчизняної статистичної системи вважаємо такі кроки.

Урахування показників моніторингу й оцінки статистичного потенціалу, розрахованих Світовим банком, у методологічній і практичній діяльності органів державної статистики як інструменту внутрішнього управління для аналізу їх здатності розробляти окремі види статистичних даних.

Розвиток партнерства між органами державної влади та розробка інтегрованої статистичної системи – цифрової аналітичної платформи з єдиною технологією виробництва статистичної інформації та автоматизованою системою статистичного планування, єдиним реєстром статистичних форм і показників, респондентів, сховищем статистичних даних. Для цього необхідно забезпечити гармонізацію і координацію статистичної діяльності відомств на всіх етапах збирання й поширення даних для досягнення узгодженості та достовірності статистичної інформації з різних джерел. Подібна координація повинна охоплювати синхронізацію програм, що дозволить уникнути дублювання і забезпечити порівнянність статистичних стандартів для збирання статистичних даних (сумісних із національними та міжнародними стандартами).

Удосконалення системи обміну статистичними даними між виробниками та користувачами статистичної інформації. Державним установам необхідно встановити регулярний діалог з основними групами користувачів, зокрема з громадянським суспільством, дослідницькими центрами та міжнародними організаціями. Необхідно через портал відкритих даних, що надає безкоштовний і дещо структурований онлайн доступ до статистичної інформації, організувати регулярне опитування споживачів статистичної інформації.

Динаміка складових індикатора статистичного потенціалу SCI, Україна, 2004–2018 рр.

Найменування складових та показників	Рік	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Оцінка статистичної методології:		80	90	90	80	80	90	90	90	100	100	100	100	100	100	100
• національні рахунки у базовому році		0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
• використання керівництва з платіжного балансу		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
• стан зовнішньої заборгованості		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
• індекс споживчих цін у базовому році		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
• індекс промислового виробництва		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
• індекси цін на імпорт та експорт		0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1
• державний фінансовий облік		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
• звітування до ЮНЕСКО		1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
• національне охоплення імунізацією		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
• спеціальний стандарт поширення даних		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Оцінка джерела даних:		80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	60	50	50
• перепис населення		1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
• сільськогосподарський перепис		0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0
• обстеження бідності		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
• обстеження здоров'я		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0,5	0,5
• повнота системи обліку природного руху населення		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Оцінка періодичності та своєчасності:		90	90	93	93	93	93	93	97	97	93	93	93	90	83	83
• бідність за доходами		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
• недоїдання дітьми		0,33	0,33	0,67	0,67	0,67	0,67	0,67	0,67	0,67	0,33	0,33	0,33	0	0	0
• дитяча смертність		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
• дитяча імунізація		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
• захворюваність на ВІЛ / СНІД		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
• материнське здоров'я		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
• гендерна рівність в освіті		0,67	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0,67	0,67
• завершення початкової освіти		1	0,67	0,67	0,67	0,67	0,67	0,67	1	1	1	1	1	1	0,67	0,67
• доступ до води		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
• зростання ВВП на одну особу населення		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Розробка планів і стратегій окремих установ з урахуванням результатів дискусії щодо потреб користувачів статистичної інформації. При цьому варто передбачити: підготовку переліку баз даних, доступних для громадськості; роз'яснення органами, що надають статистичні дані, питань, які стосуються відкритості й конфіденційності даних і доступні громадськості; огляд існуючих нормативних процедур отримання статистичної інформації та їх перегляд шляхом введення нових, спрощених і модифікованих процедур; розширення обсягів охоплення й поширення друкованих видань і методологічна єдність публікацій.

Підвищення якості статистичної інформації шляхом аналізу пріоритетності ключових індикаторів для різних видів економічної діяльності, визначення періодичності, часу і методології збирання статистичної інформації, а також модифікації інформаційних продуктів з урахуванням потреб і вимог окремих груп користувачів.

Реалізація запропонованих заходів розширить довгострокові перспективи нарощування

можливостей державної статистики за такими аспектами, як підвищення якості адміністративних даних, скорочення дублювання статистичної інформації, вжиття заходів щодо забезпечення потреби в надійних і об'єктивних даних для сприяння розширенню використання алгоритмів пошуку даних і штучного інтелекту. Національній статистичній системі потрібно швидше відреагувати на необхідність обґрунтування засад і розширення сфери використання великих даних для виробництва офіційної статистики.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з висвітленням проблем, пов'язаних із людськими ресурсами, якістю даних та їх конфіденційністю. Актуальною є розробка вітчизняної методології забезпечення наявності й доступності якісних даних, що сприятиме нарощуванню статистичного потенціалу та зміцненню спроможності національної статистичної системи у частині надання потрібної інформації у потрібний час тим, хто її потребує.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Принципів діяльності органів державної статистики України: Наказ Державної служби статистики України від 17.08.2018 р. № 170. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/norm_doc/2018/170/170_2018.htm
2. Report of the Economic Commission for Europe on regional statistical development. Statistical Commission. Forty-eighth session. 7–10 March 2017. Document E/CN.3/2017/6. URL: <https://unstats.un.org/unsd/statcom/48th-session/documents/2017-6-ECE-E.pdf>
3. Про затвердження Програми розвитку державної статистики до 2023 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.02.2019 р. № 222. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-2019-%D0%B>
4. Statistical Capacity Building Indicators. Final Report. PARIS21. September 2002. URL: <https://paris21.org/sites/default/files/scbi-final-en.pdf>
5. Khawaja S., Morrison T. Measuring Statistical Capacity Building: A Logical Framework Approach // IMF Working Paper. 2001. No. 01/188. P. 1–16. URL: <https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/WPIEA1882001.pdf?abstractid=880286&mirid=1>
6. Proposing a framework for Statistical Capacity Development 4.0. PARIS21. 2017. URL: https://paris21.org/sites/default/files/inline-files/CD4.0-Framework_final.pdf
7. Measuring Statistical Capacity Development (draft). PARIS21. March 2018. Discussion Paper № 11. URL: https://paris21.org/sites/default/files/inline-files/Measuring-Statistical-Capacity-Development_draft.pdf
8. World Bank. Data on Statistical Capacity. 2019. URL: <http://datatopics.worldbank.org/statisticalcapacity>
9. World Development Indicators World Bank's. URL: <http://data.worldbank.org/products/wdi>
10. IMF eLIBRARY. URL: http://www.elibrary.imf.org/search?t100=urn:Series/044&type_0=booksandjournals&t1=urn%3Aeng&browsePage=series&sort=datedescending
11. International Debt Statistics. URL: <https://data.worldbank.org/products/ids>
12. Dissemination Standards Bulletin Board. GDDS. URL: <http://dsbb.imf.org/Pages/GDDS/Home.aspx>
13. UNESCO Institute for Statistics. URL: <http://stats.uis.unesco.org/unesco/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=177>
14. World Health Organization. Review of National Immunization Coverage. URL: http://apps.who.int/immunization_monitoring/globalsummary/wucoveragecountrylist.html
15. Dissemination Standards Bulletin Board. SDDS. URL: <http://dsbb.imf.org/pages/sdds/home.aspx>
16. Microdata Library. The World Bank. URL: <http://microdata.worldbank.org/index.php/catalog/central>

17. Demographic and Social Statistics. World Population and Housing Census Programme. United Nations Statistics Division. URL: <https://unstats.un.org/unsd/demographic-social/census/index.cshtml>
18. Population and Vital Statistics Report. United Nations Statistics Division. URL: <http://unstats.un.org/unsd/demographic/products/vitstats/default.htm>
19. World Programme for the Census of Agriculture. Food and Agriculture Organization. URL: <http://www.fao.org/economic/ess/ess-wca/en/>
20. Available Datasets. Demographic and Health Surveys Program. URL: <http://www.measuredhs.com/data/available-datasets.cfm>
21. UNICEF Data: Monitoring the situation of children and women. URL: http://www.childinfo.org/mics4_surveys.html
22. LSMS Data Table. The World Bank. URL: <http://surveys.worldbank.org/lms/our-work/data/data-table>
23. Institute for Health Metrics and Evaluation. URL: <http://ghdx.healthmetricsandevaluation.org/>
24. Poverty & Equity Data Portal. The World Bank. URL: <http://povertydata.worldbank.org/poverty/home>
25. Global Database on Child Growth and Malnutrition. The database. World Health Organization. URL: <http://www.who.int/nutgrowthdb/database/en>
26. Global Database on Child Growth and Malnutrition. Countries and territories. World Health Organization. URL: <http://www.who.int/nutgrowthdb/database/countries/en/index.html>
27. UN Inter-agency Group for Child Mortality Estimation. URL: <http://www.childmortality.org>
28. Immunization, Vaccines and Biologicals. Data and Statistics. World Health Organization. URL: http://www.who.int/immunization_monitoring/routine/en/
29. WHO vaccine-preventable diseases: monitoring system. 2019 global summary. World Health Organization. URL: http://apps.who.int/immunization_monitoring/globalsummary/countries?countrycriteria%5Bcountry%5D%5B%5D=AGO
30. Know your epidemic. The Joint United Nations Programme on HIV/AIDS. URL: <http://www.unaids.org/en/dataanalysis/knowyourepidemic>
31. The State of the World's Children. United Nations Children's Fund. URL: <http://www.unicef.org/sowc>
32. The WHO/UNICEF Joint Monitoring Programme for Water Supply, Sanitation and Hygiene. URL: <https://washdata.org/>

References

1. Pro zatverdzhennia Pryntsyypiv diialnosti orhaniv derzhavnoi statystyky Ukrainy: nakaz Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy vid 17.08.2018 r. № 170 [On Approval the Principles of Activity of the Bodies of State Statistics of Ukraine. Order of the State Statistics Service of Ukraine of August 17, 2018 № 170]. *www.ukrstat.gov.ua*. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/norm_doc/2018/170/170_2018.htm [in Ukrainian].
2. Report of the Economic Commission for Europe on regional statistical development. Statistical Commission. Forty-eighth session. 7–10 March 2017. Document E/CN.3/2017/6. *unstats.un.org*. Retrieved from <https://unstats.un.org/unsd/statcom/48th-session/documents/2017-6-ECE-E.pdf>
3. Pro zatverdzhennia Prohramy rozvytku derzhavnoi statystyky do 2023 roku: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27.02.2019 r. № 222. [On Approval of the Program for the Development of National Statistics by 2023. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of February 27, 2019 № 222]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-2019-%D0%B> [in Ukrainian].
4. PARIS21 (2002). Statistical Capacity Building Indicators. Final Report. *paris21.org*. Retrieved from <https://paris21.org/sites/default/files/scbi-final-en.pdf>
5. Khawaja, S., & Morrison, Th. (2001). Measuring Statistical Capacity Building: A Logical Framework Approach. *IMF Working Paper, 01/188*, 1–16. Retrieved from <https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/WPIEA1882001.pdf?abstractid=880286&mirid=1>
6. PARIS21 (2017). Proposing a framework for Statistical Capacity Development 4.0. *paris21.org*. Retrieved from https://paris21.org/sites/default/files/inline-files/CD4.0-Framework_final.pdf
7. PARIS21 (2018). Measuring Statistical Capacity Development (draft). *Discussion Paper, 11*. Retrieved from https://paris21.org/sites/default/files/inline-files/Measuring-Statistical-Capacity-Development_draft.pdf
8. World Bank (2019). Data on Statistical Capacity. Washington DC: The World Bank. *datatopics.worldbank.org*. Retrieved from <http://datatopics.worldbank.org/statisticalcapacity>

9. World Development Indicators World Bank's. *data.worldbank.org*. Retrieved from <http://data.worldbank.org/products/wdi>
10. IMF eLIBRARY. *www.elibrary.imf.org*. Retrieved from http://www.elibrary.imf.org/search?t100=urn:Series/044&type_0=booksandjournals&t1=urn%3Aeng&browsePage=series&sort=datedescending
11. International Debt Statistics. *data.worldbank.org*. Retrieved from <https://data.worldbank.org/products/ids>
12. Dissemination Standards Bulletin Board. GDDS. *dsbb.imf.org*. Retrieved from <http://dsbb.imf.org/Pages/GDDS/Home.aspx>
13. UNESCO Institute for Statistics. *stats.uis.unesco.org*. Retrieved from <http://stats.uis.unesco.org/unesco/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=177>
14. World Health Organization. Review of National Immunization Coverage. *apps.who.int*. Retrieved from http://apps.who.int/immunization_monitoring/globalsummary/wucoveragecountrylist.html
15. Dissemination Standards Bulletin Board. SDDS. *dsbb.imf.org*. Retrieved from <http://dsbb.imf.org/pages/sdds/home.aspx>
16. Microdata Library. The World Bank. *microdata.worldbank.org*. Retrieved from <http://microdata.worldbank.org/index.php/catalog/central>
17. Demographic and Social Statistics. World Population and Housing Census Programme. United Nations Statistics Division. *unstats.un.org*. Retrieved from <https://unstats.un.org/unsd/demographic-social/census/index.cshtml>
18. Population and Vital Statistics Report. United Nations Statistics Division. *unstats.un.org*. Retrieved from <http://unstats.un.org/unsd/demographic/products/vitstats/default.htm>
19. World Programme for the Census of Agriculture. Food and Agriculture Organization. *www.fao.org*. Retrieved from <http://www.fao.org/economic/ess/ess-wca/en/>
20. Available Datasets. Demographic and Health Surveys Program. *www.measuredhs.com*. Retrieved from <http://www.measuredhs.com/data/available-datasets.cfm>
21. UNICEF Data: Monitoring the situation of children and women. *www.childinfo.org*. Retrieved from http://www.childinfo.org/mics4_surveys.html
22. LSMS Data Table. The World Bank. *surveys.worldbank.org*. Retrieved from <http://surveys.worldbank.org/lms/our-work/data/data-table>
23. Global Health Data Exchange. Institute for Health Metrics and Evaluation. *ghdx.healthmetricsandevaluation.org*. Retrieved from <http://ghdx.healthmetricsandevaluation.org/>
24. Poverty & Equity Data Portal. The World Bank. *povertydata.worldbank.org*. Retrieved from <http://povertydata.worldbank.org/poverty/home>
25. Global Database on Child Growth and Malnutrition. The database. World Health Organization. *www.who.int*. Retrieved from <http://www.who.int/nutgrowthdb/database/en>
26. Global Database on Child Growth and Malnutrition. Countries and territories. World Health Organization. *www.who.int*. Retrieved from <http://www.who.int/nutgrowthdb/database/countries/en/index.html>
27. UN Inter-agency Group for Child Mortality Estimation. *www.childmortality.org*. Retrieved from <http://www.childmortality.org>
28. Immunization, Vaccines and Biologicals. Data and Statistics. World Health Organization. *www.who.int*. Retrieved from http://www.who.int/immunization_monitoring/routine/en/
29. WHO vaccine-preventable diseases: monitoring system. 2019 global summary. World Health Organization. *apps.who.int*. Retrieved from http://apps.who.int/immunization_monitoring/globalsummary/countries?countrycriteria%5Bcountry%5D%5B%5D=AGO
30. Know your epidemic. The Joint United Nations Programme on HIV/AIDS. *www.unaids.org*. Retrieved from <http://www.unaids.org/en/dataanalysis/knowyourepidemic>
31. The State of the World's Children. United Nations Children's Fund. *www.unicef.org*. Retrieved from <http://www.unicef.org/sowc>
32. The WHO/UNICEF Joint Monitoring Programme for Water Supply, Sanitation and Hygiene. *washdata.org*. Retrieved from <https://washdata.org/>

S. V. Zaiets,

PhD in Economics, Associate Professor,
Department of Statistics and Demography,
Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Senior Research Fellow,
SFI "Institute of Education Content Modernization",
E-mail: zsv@bigmir.net
ResearcherID: S-2638-2017,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6133-1087>

The Quality of Official Statistical Information: Approaches and International Practices of Evaluation

The article describes the role of statistics in the economic and social policy setting, the development of public and private sector, and international relations. It is noted that the results of a global assessment of the domestic statistical system indicate that European standards for the quality of statistical information are used in official statistics bodies. At the same time, it is pointed out that the domestic statistical activities face unresolved problems associated with a significant burden on respondents, poor quality of primary data, etc. The methodological foundations and practical issues of monitoring the statistical potential of national statistical systems through the prism of the quality of statistical information production processes proposed by the Partnership in Statistics for Development in the 21st Century are investigated. There are 14 tools for assessing the statistical potential used in the international statistical practice for measuring and evaluating various aspects of national statistical data, including the performance of statistical institutions and the quality of their results.

A multidimensional statistical potential indicator (SCI) of the World Bank is considered, which diagnostic framework evaluates the statistical methodology, data source, frequency and timeliness of the publication of the indicators reflecting the production of statistical information in a country, which are harmonized with individual global indicators of the SDG. The dynamics of the statistical potential of the national statistical system of Ukraine among 140 developing countries that borrow funds from the International Bank for Reconstruction and Development are analyzed. It is shown that the decreasing level of the statistical potential in Ukraine is associated with the following components: data sources, frequency and timeliness.

To enhance the performance and strengthen the institutional capacity of the existing statistical system, it is proposed to take account of the indicators used for the assessment and monitoring of statistical potential in the methodological and practical activities of official statistics bodies. The need to improve quality, accessibility and comparability of the official statistical information is justified, and respective measures are proposed.

Key words: *quality of statistical information, multidimensional evaluation of data quality, statistical capacity, quality monitoring, production of statistical information.*

Бібліографічний опис для цитування:

Заєць С. В. Якість офіційної статистичної інформації: підходи та міжнародна практика оцінювання // Статистика України. 2020. № 1. С. 04–15. Doi: 10.31767/su. 1(88)2020.01.01.

Bibliographic description for quoting:

Zaiets S. V. (2020). Yakist ofitsiinoi statystychnoi informatsii: pidkhody ta mizhnarodna praktyka otsiniuvannia [The Quality of Official Statistical Information: Approaches and International Practices of Evaluation]. *Statystyka Ukrainy – Statistics of Ukraine*, 1, 04–15. Doi: 10.31767/su. 1(88)2020.01.01.